

राज्यातील दुष्काळ जाहीर झालेल्या १५१ तालुके, २६८
महसुली मंडळे व ९३१ गावांतील पात्र व्यक्तींना
सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा पुरवठा करण्याबाबत
मार्गदर्शक सूचना

महाराष्ट्र शासन
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: दुष्काळ २०१८/प्र.क्र.१३५/नापु-२२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: ८ फेब्रुवारी, २०१९.

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक असुका २०१३/प्र.क्र. ३१९/नापु-२२, दि. १७ डिसेंबर, २०१३
- २) शासन निर्णय क्रमांक असुका २०१४/प्र.क्र. ११६/नापु-२२, दि. २४ मार्च, २०१५
- ३) शासन निर्णय क्रमांक अधापु २०१५/प्र.क्र.१००/नापु-२२, दि. २४ जुलै, २०१५
- ४) शासन निर्णय क्रमांक अधापु २०१४/प्र.क्र.१२२/नापु-२२, दि. १५ जानेवारी, २०१६
- ५) शासन निर्णय क्रमांक अधापु २०१५/प्र.क्र.१००/नापु-२२, दि.११ जुलै, २०१६
- ६) शासन निर्णय असुका २०१६/प्र.क्र.१२५/नापु-२२, दि.१३ ऑक्टोबर, २०१६
- ७) शासन निर्णय असुका २०१७/प्र.क्र.६०/नापु-२२, दि.३ मार्च, २०१७
- ८) शासन निर्णय असुका २०१८/प्र.क्र.१/नापु-२२, दि. २१ मे, २०१८
- ९) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. एससीवाय-२०१८/प्र.क्र.८९/म-७, दि. ३१.१०.२०१८
- १०) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. एससीवाय-२०१८/प्र.क्र.८९/म-७, दि. ६.११.२०१८
- १०) शासन निर्णय असुका २०१८/प्र.क्र.१३२/नापु-२२, दि. १६ नोव्हेंबर, २०१८.
- ११) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. एससीवाय-२०१८/प्र.क्र.२१६/म-७, दि. ८.१.२०१९.
- १२) शासन पत्र क्र. संकिर्ण-२०१८/प्र. क्र. २०८/सं. क., दि. ३० जानेवारी, २०१९.

प्रस्तावना :-

महसूल व वन विभागाच्या संदर्भाधीन दि. ३१.१०.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यातील १५१ तालुक्यांमध्ये, दि. ६.११.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये उपरोक्त १५१ तालुक्याव्यतिरिक्त इतर तालुक्यातील २६८ महसुली मंडळामध्ये सन २०१८ च्या खरीप हंगामात गंभीर/मध्यम स्वरूपाचा दुष्काळ जाहीर करण्यात आला आहे. तसेच, महसूल व वन विभागाच्या संदर्भाधीन दि. ८.१.२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये उपरोक्त १५१ तालुके व २६८ महसुली मंडळाव्यतिरिक्त ९३१ गावांमध्ये दुष्काळसदृश्य परिस्थिती घोषित करण्यात आली आहे. सदर तालुके, महसुली मंडळे व गावांतील पात्र नागरिकांना सवलतीच्या दराने अन्नधान्य देणे सोयीस्कर व्हावे यादृष्टीने कार्यवाही करावयाची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे. राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत केंद्र शासनाने ठराविक इष्टांक दिला असल्यामुळे इष्टांकाच्या मर्यादेत योग्य व गरजू लाभार्थ्यांना सवलतीतील अन्नधान्याचा लाभ देण्यात येत आहे. दुष्काळ जाहीर झालेल्या उपरोक्त तालुके, महसुली मंडळे व गावांतील सवलतीतील अन्नधान्याचा लाभ मिळत नसलेल्या पात्र नागरिकांना सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा लाभ मिळणे सोयीस्कर व्हावे याकरिता पुढीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत:-

शासन परिपत्रक :-

१. सन २०१८ च्या खरीप हंगामात दुष्काळ जाहीर केलेल्या १५१ तालुके, २६८ महसुली मंडळे, ९३१ गावांमधील राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेत समाविष्ट न झालेली परंतु पिवळी अथवा केशरी शिधापत्रिका धारण करीत असलेली जी व्यक्ती सवलतीच्या दराने अन्नधान्य मिळण्यास पात्र ठरविण्याची मागणी करेल त्या व्यक्तीचे

संदर्भाधीन क्र. १ ते ८ व क्र. १० वरील शासन निर्णयान्वये विहीत केलेल्या निकषांनुसार त्यांच्या उत्पन्नाच्या व इष्टांकाच्या मर्यादेत अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंबातील लाभार्थी यामध्ये त्यांच्या शिधापत्रिकांचे संगणकीकरण व शिधापत्रिकेतील सर्व सदस्यांचे आधार सिडींग करून लवकरात लवकर राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेमध्ये समावेशन करण्यात यावे.

२. उपरोक्त १५१ तालुके, २६८ महसुली मंडळे व ९३१ गावांतील ज्या नागरिकांकडे शिधापत्रिका उपलब्ध नसतील, त्या नागरिकांना शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयातील निकषांनुसार व त्यांच्या वार्षिक उत्पन्नानुसार देय प्रवर्गातील शिधापत्रिका देण्याबाबत तात्काळ कार्यवाही करावी.

३. सद्यस्थितीत राज्यात अन्नसुरक्षा योजनेतील पात्र लाभार्थ्यांना PoS मशिनद्वारे अन्नधान्याचे वितरण करण्यात येत असून त्यानुसार पात्र लाभार्थ्यांची बायोमेट्रीक ओळख पटविल्यानंतर अन्नधान्य वितरित केले जात आहे. राज्यातील सर्व पात्र लाभार्थ्यांच्या नोंदी AePDS प्रणालीवर उपलब्ध असून PoS यंत्राच्या वापरामुळे Portability ची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. त्या सुविधेद्वारे Portability ने पात्र शिधापत्रिकाधारकांना अन्नधान्याचा लाभ घेण्याची अनुमती याद्वारे देण्यात येत आहे. त्यामुळे दुष्काळ जाहीर झालेल्या उपरोक्त १५१ तालुके, २६८ महसुली मंडळे व ९३१ गावांतील पात्र शिधापत्रिकाधारकांना स्थलांतरणामुळे विहीत केलेल्या रास्तभाव दुकानातून अन्नधान्याची उचल करणे शक्य नसल्यास त्यांना त्यांच्या सोईनुसार अन्य कोणत्याही रास्तभाव दुकानातून अन्नधान्याची उचल करणे सुलभ होईल. दुष्काळामुळे प्रामुख्याने शहरी व निमशहरी भागात नागरीकांचे स्थलांतर होत असल्याने PoS यंत्रावरील Portability ची सुविधा वापरणे पात्र लाभार्थ्यांना सुलभ होण्याच्या दृष्टीने जिल्हा पुरवठा अधिकारी/तहसिलदार/उप नियंत्रक यांनी विशेष लक्ष पुरविणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने तात्काळ कार्यवाही सुरु करावी. पात्र लाभार्थ्यांना त्यांच्या स्थलांतरीत ठिकाणी अन्नधान्य उपलब्ध होईल, तसेच स्थलांतरणामुळे त्यांना त्यांच्या हक्काच्या अन्नधान्यापासून वंचित राहावे लागू नये याची सर्व संबंधितांनी दक्षता घ्यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०२०८११२४२२१९०६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(स. श्री. सुपे)

शासनाचे सह सचिव

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. सर्व मंत्रालयीन विभाग
४. सर्व विभागीय आयुक्त,
५. सर्व जिल्हाधिकारी
६. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा
७. नियंत्रक, शिधावाटप व संचालक, नागरी पुरवठा, मुंबई.
८. वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई

९. सर्व उपायुक्त (पुरवठा)
१०. सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी
११. सर्व अन्नधान्य वितरण अधिकारी
१२. मा. मंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव
१३. मा. राज्यमंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव
१४. सर्व अधिकारी (सचिव वगळून), अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
१५. सर्व कार्यासने, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
१६. सर्व खाजगी सचिव, मा. मंत्री कार्यालये, मंत्रालय, मुंबई.
१७. सर्व खाजगी सचिव, मा. राज्यमंत्री कार्यालये, मंत्रालय, मुंबई.
१८. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
१९. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, ग्रंथालय, दवा मजला, विधानभवन, मुंबई
२०. सर्व विधान परिषद सदस्य व विधानसभा सदस्य.
२१. प्रधान सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक.
२२. निवडनस्ती (कार्यासन नापु-२२).